

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВІДТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Кир'ян М. П., Линник О. І.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Забезпечення певних темпів розвитку і підвищення ефективності виробництва можливе за умови інтенсифікації відтворення та ліпшого використання діючих основних засобів підприємств.

Система показників, яка може вичерпно характеризувати ефективність основних засобів, охоплює два блоки: перший - показники ефективності відтворення окремих видів і всієї сукупності засобів праці; другий - показники рівня використання основних засобів в цілому та окремих їхніх видів. Необхідність виокремлення в самостійну групу показників відтворення засобів праці, які характеризують процес їхнього руху, технічний стан та структуру, зумовлена тим, що відтворювальні процеси істотно й безпосередньо впливають на ступінь ефективності використання задіяних у виробництві машин, устаткування та інших знарядь праці.

Чинна система показників ефективності відтворення основних засобів в Україні потребує вдосконалення щодо методики обчислення та повноти охоплення окремих сторін відтворення засобів праці. Так, наприклад, коефіцієнт оновлення визначається відношенням абсолютної суми введення основних засобів до їхньої наявності на кінець року, а коефіцієнт вибуття – відношенням обсягу вибуття основних засобів до їхньої наявності на початок року, що унеможлиблює порівнювання цих відносних показників.

Також потрібно розрізняти дві форми оновлення основних засобів - екстенсивну та інтенсивну. Екстенсивне оновлення характеризує темпи збільшення обсягу експлуатованих основних засобів, а інтенсивне оновлення передбачає заміну діючих основних засобів новими, більш ефективними. Проте процес виведення з експлуатації застарілих і спрацьованих основних засобів не можна ототожнювати з інтенсивним оновленням діючих засобів праці.

Значному поліпшенню екстенсивного завантаження засобів праці сприяє зниження частки недіючого устаткування, яка на промислових підприємствах України є дуже значною, а також виведення з експлуатації зайвого і неефективного устаткування. Вирішальне значення для підвищення рівня інтенсивного використання основних засобів має своєчасна заміна та модернізація фізично спрацьованого й технічно застарілого устаткування.